

**PARAMOUNT KLAUZULA - PRETVARANJE
IZNOSA OGRANIČENJA BRODAREVE ODGOVORNOSTI
U VALUTU PLAĆANJA**

VISOKI TRGOVAČKI SUD
REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda br. VI Pž-498/95-2 od 15. travnja 1997.

Vijeće: mr.sc. Andrija Eraković, Viktorija Lovrić,
Miroslav Skalak.

Kada su stranke ugovorile tzv. Paramount klauzulu a potrebno je utvrditi granicu odgovornosti prijevoznika za gubitak tereta, vrijednost sto zlatnih funti sterlinga utvrđuje se prema engleskom Zakonu o kovanju novca iz 1870. i definira se kao 798.805 grama zlata finoće 916,66 što odgovara težini od 732,238 grama čistog zlata.

Tuženik ("Croatia Line" Rijeka) se obvezao ugovorom izvršiti prijevoz tereta - 1 paleta - 1462 kg oksidnih magneta iz luke Singapoure u luku Koper. Vrijednost tereta bila je 3.375,00 USD a prijevoz se trebao izvršiti brodom "Rijeka".

O navedenom prijevozu je izdana teretnica u koju su stranke unijele tzv. *Paramount klauzulu* čime su za reguliranje međusobnih odnosa odabrale primjenu odredaba Međunarodne konvencije o izjednačenju nekih pravila o teretnici (Haških pravila) kako je ozakonjena u zemlji državne pripadnosti broda (država zastave broda).

U iskrcajnoj luci tuženik nije predao teret po teretnici pa je nastupio gubitak tereta. U prava primatelja po teretnici cesijom je ušao tužitelj ("Intereuropa" Koper). Tužitelj temeljem činjeničnog stanja sudskim putem zahtijeva od tuženika da mu nadoknadi štetu zbog gubitka tereta i plati iznos od 3.375,00 USD s 8% kamata do dana isplate. U odgovoru na tužbu tuženik je osporio navode tužitelja ističući da tužitelj nije dokazao da je pretrpio štetu. Stoga tuženik odbija bilo kakvu odgovornost i ističe pravo na ograničenu odgovornost za navedeni gubitak, a radi se o

gubitku jedne jedinice tereta.

Prvostupanjski sud je samo djelomično usvojio tužiteljev zahtjev naloživši tuženiku da uplati tužitelju iznos od 289,51 USD zajedno s kamatom koju banka plaća na devizne štedne uloge u USD oročene bez utvrđene namjere preko godinu dana. U preostalom dijelu zahtjeva (3.085,49 USD zajedno s kamatom od 8% kao i s kamatom od 8% na dosuđeni iznos) tužitelj je odbijen.

U obrazloženju presude prvostupanjski sud je istakao da je brodar odgovoran za štetu zbog gubitka tereta. U rješenju spora sud je primijenio odredbe tada važećeg relevantnog zakonskog propisa - Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (ZPUP), kao prava zastave broda. Prema odredbi članka 750. ZPUP-a, brodar odgovara za svako oštećenje, manjak ili gubitak tereta koji primi na prijevoz od preuzimanja pa do predaje. Brodar se može osloboditi odgovornosti ako dokaže da je do gubitka tereta došlo iz razloga koji se nije mogao otkloniti niti spriječiti pažnjom urednog brodarara. Kako je tužitelj dokazao da je došlo do gubitka tereta a brodar nije dokazao okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost, to je sud utvrdio da je brodar dužan nadoknaditi štetu primatelju kao zakonitom imatelju teretnice.

Sud je, odlučujući o visini zahtjeva, usvojio prigovor ograničene odgovornosti brodarara sukladno zaključenom ugovoru. U konkretnom slučaju stranke su u teretnicu unijele odredbu o primjeni tzv. *Paramount klauzule*. To znači da su ugovorne strane ugovorile primjenu Haških pravila sadržanih u Međunarodnoj konvenciji o izjednačenju nekih pravila o teretnici iz 1924. kako su ozakonjena u državi čiju pripadnost brod ima. Ova Konvencija ratificirana je od strane bivše SFRJ, a u Republici Hrvatskoj primjenjuje se temeljem članka III Ustavne odluke o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske, ako odredbe nisu u suprotnosti s Ustavom i pravnim poretkom Republike Hrvatske. Kako Konvencija nije u suprotnosti s Ustavom i pravnim poretkom Republike Hrvatske, to se sukladno ugovorenoj klauzuli u rješenju spora primjenjuju odredbe članka 4. stavka 5. i članaka 9. Konvencije. Prema odredbi članka 4. stavka 5. Konvencije, odgovornost brodarara ograničena je na sto funti sterlinga po jedinici tereta. Kako nije sporno da je došlo do gubitka jedne jedinice tereta (koleta), to primatelj ima pravo na naknadu štete u konkretnom slučaju dolarske protivrijednosti od sto zlatnih funti sterlinga.

O tomu koliko iznosi sto zlatnih funti sterlinga na dan prispjeća broda u luku prvostupanjski sud je odlučio pribavljanjem pismene obavijesti od Narodne banke Hrvatske, te je nakon primitka obavijesti utvrdio da je na dan prispjeća broda u odredišnu luku sto zlatnih funti sterlinga iznosilo 289,51 USD. Stoga je sud odredio da je brodar dužan nadoknaditi

štetu primatelju samo do navedenoga iznosa kao granice brodareve odgovornosti odbivši tužitelja u preostalom dijelu zahtjeva.

Tužitelj je na ovu presudu uputio pravovremenu žalbu Visokom trgovačkom sudu kao drugostupanjskom (žalbenom) sudu. U žalbi je tužitelj naglasio da je prvostupanjski sud u svojoj presudi pogrešno utvrdio visinu do koje odgovara brodar po jedinici tereta za slučaj kada je ugovorena primjena *Paramount klauzule*. Tužitelj je upozorio na stajalište Vrhovnog suda Hrvatske izraženo u rješenju Rev-7/1989-2 od 3. prosinca 1991. po kojem se vrijednost sto zlatnih funti sterlinga utvrđuje prema engleskom Zakonu o kovanom novcu iz 1870. i definira se kao 798.805 grama zlata finoće 916,66 što odgovara težini 732,238 grama čistog zlata. Množenjem 732,238 s cijenom jednog grama zlata dobija se iznos koji višestruko premašuje utuženi iznos naknade štete koji potražuje tužitelj. Stoga je, prema mišljenju tužitelja, prvostupanjski sud morao u cijelosti usvojiti tužbeni zahtjev.

Žalbeni sud je odlučio da je žalba tužitelja osnovana i udovoljio tužiteljevu zahtjevu kako u pogledu glavnice utuženog iznosa, tako i u pogledu kamata te je naložio tuženiku da isplati tužitelju preostali iznos od 3.085,49 USD s kamatom od 8%. U obrazloženju presude žalbeni sud je zauzeo stajalište da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbe o ograničenoj odgovornosti brodar. Žalbeni sud je glede načina određivanja visine brodareve odgovornosti prihvatio žalbene navode tužitelja. Slijedom toga proizlazi da je traženi iznos naknade štete u granicama iznosa do kojeg brodar odgovara za štetu, pa tužbeni zahtjev u cijelosti valja prihvatiti.

Glede odluke o kamatama, žalbeni sud je naglasio da tuženik u odgovoru na tužbu nije osporio visinu kamatne stope koju je naveo tužitelj. Kako se nesporne činjenice ne dokazuju, to tužitelju pripada kamata po zatraženju stopi od 8%.

Zbog svega navedenog, sud je temeljem članka 373. stavka 1. točke 4. Zakona o parničnom postupku preinačio odluku prvostupanjskoga suda.

Viktorija Lovrić

Summary

PARAMOUNT CLAUSE - CONVERSION OF THE LIMITATION SUM OF THE CARRIER'S LIABILITY INTO MONEY OF PAYMENT

When the parties contracted "Paramount clause" and it is required to fix the limit of carrier's liability in respect of loss of cargo, the gold value of 100 pounds sterling should be established according to the Coinage Act, 1870. The limitation sum of 100 pounds sterling (in gold value) is defined by the Coinage Act as being 798,805 grammes of gold of a millesimal fineness 916,66 which corresponds to 732,238 grammes of fine gold.